

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.
МЕЧНИКОВА
Кафедра філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

(Майя ЧИКОЛАСВА)

“ 6 вересня ” 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ГЕРМЕНЕВТИКИ

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 05 – соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 052 – Політологія

Освітньо-професійна програма: ОПП «Політологія»
за спеціальністю 052 – Політологія

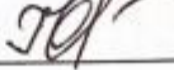
ОНУ
2022

Робоча програма «ОСНОВИ ГЕРМЕНЕВТИКИ». Одеса: ОНУ, 2022. - 16 с.

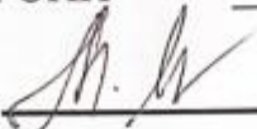
Розробник: Наталя БЕВЗЮК, кандидат історичних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії

Протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри (Інна ГОЛУБОВИЧ)

Погоджено із гарантом ОПП _____

 (Марія МІЛОВА)

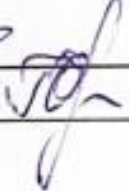
Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) _____
факультету МВПС

Протокол № 1 від "06" вересня 2022 р.

Голова НМК (Галина ЛЕВЧЕНКО)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри
філософії

Протокол № 1 від "28" 08 2023 р.

Завідувач кафедри (Інна ГОЛУБОВИЧ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри
_____

Протокол № _____ від "   " _____ 202   р.

Завідувач кафедри _____ (Інна ГОЛУБОВИЧ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 3 *	Галузь знань 05 – соціальні та поведінкові науки Спеціальність 052– політологія Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)	вибіркова	
		Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
		2-й	
		Лекції	
		20 – год.	
		Практичні	
		20 – год.	
		-	
		Самостійна робота	
		80 – год.	
		у т.ч. ІНДЗ* - 35 годин	
Форма підсумкового контролю: залік			

* Див: р.8. Самостійна робота.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна включена до переліку вибірових освітніх компонентів освітньо-професійної програми (ОПП) для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 – «Політологія». Код дисципліни в ОПП «Політологія» – ВБ 3.1.

Метою навчальної дисципліни «Основи герменевтики» є ознайомлення студентів з історією герменевтики, її парадигмами та основними ідеями, а також визначення відмінностей і зв'язків між різними теоріями герменевтики. Основна увага приділена вивченню фундаментальних понять та ідей філософської герменевтики Г.-Г. Гадамера та феноменологічної герменевтики П. Рікера.

Основними завданнями вивчення дисципліни є ознайомлення студентів з історією герменевтики, її парадигмами та основними ідеями; розкрити особливості розуміння як духовно-практичне освоєння світу; показати особливості розуміння, витлумачення, пояснення, інтерпретації; визначення особливостей тексту, підтексту, контексту, проаналізувати значення і зміст тексту; звернути увагу на особливості герменевтичного аналізу тексту; окреслити специфіку герменевтичного аналізу за умов інтертекстуальності культури; визначення відмінностей і зв'язків між різними теоріями герменевтики; ознайомлення з фундаментальними поняттями та ідеями філософської герменевтики Г.-Г. Гадамера та феноменологічної герменевтики П. Рікера.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів загальних(ІК, ЗК) та спеціальних (СК) **компетентностей**, визначених ОП:

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
СК09. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців

Очікувані результати навчання (РН).

РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.
РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
РН16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

У результаті вивчення дисципліни здобувач-бакалавр повинен **знати:**

- основні поняття філософської герменевтики;
- методологічні засади (принципи і методи) філософської герменевтики;
- герменевтичні теорії та ідеї Ф. Шляєрмахера, В. Дільтея, М. Гайдеггера, Г-Г.Гадамера, П.Рікера

вміти:

- працювати з джерелами наукового характеру;
- аналізувати й узагальнювати зміст тексту згідно з науковими критеріями;
- визначати значення та зміст тексту;
- використовувати набуті знання з навчальної дисципліни «Основи герменевтики» під час вивчення інших загально-теоретичних дисциплін.

Навчальна дисципліна вивчається протягом одного семестру та складається з трьох змістових модулів (ЗМ). По завершенню курсу здобувачі вищої освіти складають *залік*. Результати навчання оцінюються за 100-бальною системою. За результатами оцінювання змістового модуля здобувачам виставляються бали. Під час викладання лекційного матеріалу лектор може здійснювати контрольні опитування здобувачів. У разі відсутності здобувача на практичному занятті, він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в позааудиторний час (час консультацій викладача) або, враховуючи складність умов, відпрацювати це заняття шляхом написання реферату, есе на тему, погоджену з викладачем. Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1. Особливості герменевтики. Її проблематика.

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ ГЕРМЕНЕВТИКИ ЇЇ ЕВОЛЮЦІЯ.

Формування предмету герменевтики. Герменевтика як мистецтво витлумачення текстів, як вчення про витлумачення тексту, як універсальна наука про розуміння, як філософське вчення про метод гуманітарного пізнання, як онтологічне вчення про витлумачення буттєвих можливостей, як «перша філософія» і як філософська школа. Співвідношення герменевтики й інших ділянок знання (філософії, філології, семіотики, риторики та ін.)

ТЕМА 2. РОЗУМІННЯ ЯК ПРЕДМЕТ ГЕРМЕНЕВТИКИ.

Культура як світ розуміння. Розуміння як духовно-практичне освоєння світу. Діалогічна природа розуміння. Розуміння, витлумачення, пояснення, інтерпретація. Рациональне й ірраціональне в розумінні. Проблема герменевтичного кола. Циклічна побудова розуміння. Методологічний і онтологічний статуси кола в розумінні.

ТЕМА 3. ТЕКСТ ЯК ОБ'ЄКТ ГЕРМЕНЕВТИЧНОГО АНАЛІЗУ.

Текст, його ознаки в традиційній семіотиці. Значення і смисл. Семіотичний аналіз тексту як передумова герменевтичного дослідження. Текст, підтекст, контекст. Види контексту. Методологія контекстуального аналізу. Синтез смислу при створенні й розумінні тексту. Інтертекст. Специфіка герменевтичного аналізу за умов інтертекстуальності культури.

Змістовний модуль 2. ФОРМУВАННЯ ГЕРМЕНЕВТИКИ.

ТЕМА 4. СТРУКТУРА ГЕРМЕНЕВТИЧНОГО АНАЛІЗУ.

Мовний, психологічний, історико-культурний, філософський аспекти герменевтичного аналізу. Своєрідність мовного аналізу в ситуаціях реалізації репрезентативної та нерепрезентативної природи мови. Аналіз Е. Гусерлем конституювання смислу і його вплив на філософську герменевтику ХХ ст.

ТЕМА 5. ВИТОКИ І ФОРМУВАННЯ ГЕРМЕНЕВТИКИ.

Своєрідність античної герменевтики: вплив античної картини світу на принципи, цілі і методи витлумачення; орієнтація герменевтики переважно на усне слово; боротьба аналогістів і аномалістів. Близькосхідна герменевтика: біблейська картина світу як основа і контекст витлумачення текстів; «містичний історизм».

ТЕМА 6. ГЕРМЕНЕВТИКА СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА ДОБИ ВІДРОДЖЕННЯ. «Священна герменевтика» Аврелія Августина: вчення про знаки (прості і транспоновані); правила витлумачення текстів Святого Письма; парадигматичне і синтагматичне витлумачення; авторитет Церкви; біографія як текст. Флацій Іллірійський та його «Ключ до Святого писання, або Про мову Святих книг». Принцип контекстуального аналізу на підставі здорового глузду.

Змістовний модуль 3. ФІЛОСОФСЬКА ГЕРМЕНЕВТИКА.

ТЕМА 7. ГЕРМЕНЕВТИКА Ф. ШЛЯЙСРМАХЕРА ТА В. ДІЛЬТЕЯ.

Розуміння як предмет універсальної герменевтики. Структура розуміння. Принцип герменевтичного кола. Методологічна спрямованість герменевтики В. Дільтея. Пояснення і розуміння. Герменевтична інтерпретація знаків як пізнання психічного. Варіанти герменевтичного кола як принципу методології Дільтея.

ТЕМА 8. ОНТОЛОГІЧНА ГЕРМЕНЕВТИКА М. ГАЙДЕГГЕРА.

Онтологічний статус розуміння як відкриття можливостей буття. Мова як «оселя буття». Герменевтичне коло як модель розуміння. «Передструктура» розуміння. Проективний характер змістоконституювання. Спроби філософського осмислення людського буття як принципово скінченного. Екзистенціальний фундамент розуміння.

ТЕМА 9. ФІЛОСОФСЬКА ГЕРМЕНЕВТИКА Г.-Г. ГАДАМЕРА.

Філософська герменевтика як універсальний спосіб «над методичного» освоєння істини. Мистецтво, історія та мова як способи здійснення істини і форми її досягнення. Гра як спосіб онтологічної експлікації істини. Мовна природа розуміння. Діалогічна форма розуміння. Передсуди як передумова розуміння. Розуміння як історичне здійснення.

ТЕМА 10. ФЕНОМЕНОЛОГІЧНА ГЕРМЕНЕВТИКА П. РІКЕРА.

Створення феноменологічної герменевтики, як поєднання герменевтичної та структуралістської методології. Герменевтичні розвідки двоїстого смислу. Проблема непрямой референції. Розуміння і пояснення. Критика декартівського трактування суб'єкта і можливостей самопізнання. Герменевтичне витлумачення як спосіб само-ідентифікації.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістовних модулів і тем		Кількість годин (денне відділення)				
		Усього годин	Лек. год.	Практ. заняття	Інд-на р-та	Сам. р-та
Змістовний модуль 1. Особливості герменевтики. Її проблематика.						
Т.1	Предмет герменевтики, Її еволюція.	11	2	2	3	4
Т.2	Розуміння як предмет герменевтики.	11	2	2	3	4
Т.3	Текст як об'єкт герменевтичного аналізу.	11	2	2	3	4
Разом за змістовним модулем 1		33	6	6	9	12
Змістовний модуль 2. Формування герменевтики.						
Т.4	Структура герменевтичного аналізу.	12	2	2	3	5
Т.5	Витоки і формування герменевтики.	11	2	2	3	4
Т.6	Герменевтика Середньовіччя та доби Відродження.	12	2	2	4	4
Разом за змістовним модулем 2		35	6	6	10	13
Змістовний модуль 3. Філософська герменевтика.						

Т. 7	Герменевтика Ф. Шляйєрмахера та В. Дільтея.	13	2	2	4	5
Т. 8	Онтологічна герменевтика М. Гайдеггера.	13	2	2	4	5
Т. 9	Філософська герменевтика Г.-Г. Гадамера	13	2	2	4	5
Т. 10	Феноменологічна герменевтика П. Рікера	13	2	2	4	5
Разом за змістовним модулем 3		52	8	8	16	20
Усього годин		120	20	20	35	45
						80

5. ТЕМИ ТА ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

	Теми	годин
Т.1	Герменевтика: її сутність, основні види. Формування герменевтики як теорії тлумачення. Герменевтика: проблема визначення. Герменевтика як наука. Основні типи герменевтики. Історичні аспекти розвитку герменевтики. Виникнення філософської герменевтики та її історичний контекст.	2
Т.2	Розуміння як предмет герменевтики. Розуміння як центральна категорія і проблема герменевтики. Форми розуміння як форми схоплення цілісності життя. Діалогічна природа розуміння. Проблема герменевтичного кола. Циклічний характер розуміння.	2
Т.3	Текст як об'єкт герменевтичного дослідження. Текст, його ознаки. Значення і сенс. Семіотичний і структурний аналіз тексту як передмова герменевтичного тлумачення. Методика контекстуального аналізу. Різновиди контексту. Текст і підтекст. Текст як предмет індивідуального розуміння. Мова і проблема смислу (мова – мислення – текст).	2
Т.4	Формування середньовічної герменевтики. Античні і близькосхідні джерела середньовічної герменевтики. Аврелій Августин про природу знаків. Теорія універсального символізму. Августин про правила тлумачення текстів Святого Письма.	2
Т.5.	Універсальна герменевтика Ф. Шляйєрмахера і В. Дільтея. Шляйєрмахер і формування універсальної герменевтики: проблема герменевтичного кола; структура розуміння (дивінація та порівняння); граматичне і психологічне тлумачення; «розуміти краще автора». Розуміння як метод наук про дух: описова психологія як основа герменевтики; історична ситуація розуміння; психологічний і мовний аспекти розуміння	2
Т.6	Онтологічна герменевтики М. Гайдеггера. М. Гайдеггер про онтологічний статус розуміння як відкриття можливостей буття; герменевтичне коло як модель розуміння; набросковий характер розуміння, зв'язок розуміння з мовою; «мова як оселя буття». Герменевтика фактичності М. Гайдеггера: поняття фактичності, задачі та цілі герменевтики як тлумачення фактичності. Тлумачення поезії Гьольдерліна.	2
Т.7-8	Основні ідеї філософської герменевтики Г.-Г. Гадамера. Онтологічний поворот у філософії і герменевтика. Герменевтичне коло і проблема упередження розуміння. «Дієво-історична свідомість» і принципи історії.	4

	Сутність герменевтичного досвіду і його межі. Аплікація як основна задача актуалізації герменевтичного досвіду. Проблема істини у філософській герменевтиці.	
Т.9	Герменевтика і мова: мовний характер розуміння в герменевтичній філософії Г.-Г. Гадамера. Мова як середовище герменевтичного досвіду: герменевтичний діалог як умова розуміння. Мова і досвід істини: виявлення істини через мову. Мова як досвід світу: інструментальний і «річковий» характер мови.	2
Т.10	Герменевтика П. Рікера як синтез герменевтичної та структуралістської методології. Герменевтичні дослідження подвійного сенсу. Проблема «символа», «традиції» в герменевтиці П. Рікера. Полідискурсивність герменевтики і її аплікація на соціальний простір у вченні П. Рікера.	2
	Усього годин	20

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (не передбачені)

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ (не передбачені)

8. САМОСТІЙНА РОБОТА ТА ІНДЗ

До самостійної роботи відноситься: [1] – підготовка до лекційних, практичних занять; [2] – опрацювання лекційного матеріалу; [3] – самостійне опрацювання літератури; [4] – індивідуальне навчально-дослідне завдання: підготовка доповіді; аналітичної записки, реферату, презентації

	Види завдань	Інд. р-та	Сам. р-та
Т.1.	Опрацювати наступні питання [1] Основні завдання курсу. Значення і походження терміну «герменевтика». Герменевтика як мистецтво тлумачення та як напрям філософії. [2,3] Специфіка філософської герменевтики. Актуальність герменевтики. Плюралізм герменевтичних концепцій у філософії ХХ століття (герменевтична феноменологія М. Гайдегера, філософська герменевтика Г.-Г. Гадамера, Співвідношення герменевтики й інших сфер пізнання – філософії, культурології, філології, історії, логіки, риторики, семіотики. Онтологізація герменевтичної проблематики як спосіб включення герменевтики у філософський контекст. [4] Інд. зав.: зробіть короткі конспекти тлумачення «герменевтики» Ф. Шляйєрмахером та Г.-Г. Гадамером.	3	4
Т.2	Опрацюйте лекційний матеріал [1] та запропоновану літературу на предмет визначення розуміння як об'єкту герменевтичного дослідження. Розуміння, витлумачення, пояснення, інтерпретація. Проблема герменевтичного кола. Теми ІНДЗ: [4] Підготувати доповіді (реферати або презентацію)	3	4

Т.3	Підготуйтеся до практичного заняття з наведених джерел та визначить зміст поняття: текст, знак, значення, смисл, контекст, підтекст. Текст як об'єкт герменевтичного аналізу. Значення і смисл. Інд.завд: Прочитати та проаналізувати роботу М.БахтінаК методологии гуманитарных наук. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества. М.1979, 381-393;Як співвідносяться в межах герменевтичного аналізу розуміння і пояснення:а) розуміння протистоїть поясненню,б) Пояснення є частиною розуміння; в) Розуміння є підставою пояснення.	3	4
Т.4	Опрацювати наступні питання: Античні витoki герменевтики. Тлумачення як «посередництво»: античне (аристотелівське) розуміння процедури тлумачення та стоїчне вчення про «внутрішній» і «зовнішній» логос. Особливості християнської екзегетики. Вплив середньовічної картини світу на місце та роль герменевтики. Перше формулювання герменевтичного кола у Аврелія Августина: співвідношення віри ти знання. Інд.завд: Визначити особливості античної герменевтики: аїсторизм, орієнтація на усне слово, зв'язок зриторикою; роль текстів Гомера для античної культури. Проаналізувати трактат Аристотеля «Про витлумачення». Написати письмову роботу(<i>зараховується як підсумкова</i> за змістовним модулем1.) за темою: «Буквальне та алегоричне тлумачення Святого Письма: Антиохійська та Олександрійська школа» [4]. Герменевтика доби Відродження. Філологічна герменевтика ренесансних гуманістів. Ознайомитись з протестантським підходом до тлумачення Святого Письма. ФлаційІлрійський та його «Ключ до Святого письма, або Про мову Святих книг» [3]	3	5
Т.5	Опрацювати питання: Герменевтичне вчення Ф. Шлеєрмахера та сучасна літературна критика. 2. Методологічні пошуки Вільгельма Дільтея: «дихотомія» сфер людського пізнання, види наук, відповідні їм методи та специфіка останніх. 3. Герменевтика та психологізм: процедури пояснення, опису та розуміння за В. Дільтеєм.Методологічна спрямованість філософії В. Дільтея. Завдання критики історичного розуму. Співпадіння суб'єкта та предмету історичних досліджень. Психологічний та герменевтичний періоди в творчості В Дильтея. Описова психологія як підґрунтя теорії гуманітарного знання. Критика пояснюючої психології. Інд.завд: поміркуйте або підготуйте тези виступу на наступні питання: Життя як відправна точка філософії Дильтея. Об'єктивації життя. Теза «життя може зрозуміти тільки життя». Перехід до герменевтичного обґрунтування наук про дух. Гіпостазування ідеалу об'єктивності. «Зустріч» феноменології Е. Гусерля та герменевтики В Дильтея. [3,4]	3	4
Т.6	Опрацюйте матеріали лекційного заняття [2] та рекомендовану літературу з питань:Феноменологічна герменевтика М. Гайдегера: основні ідеї «Буття та часу», Dasein (присутність) як буття-у-світі; розуміння та тлумачення в екзистенціальній «структурі» Dasein. Феноменологія Е. Гусерля як підготовка герменевтичного проекту. «Питання про буття» як провідний мотив творчості М. Гайдегера. Два періоди в творчості Гайдегера. Головні ідеї праці «Буття і час». Герменевтика як методична база«фундаментальної онтології».	4	4

	Поняття екзистенціалу. Онтологічний статус розуміння. Герменевтичне коло між буттям та тут-буттям як модель розуміння. Перед-структура розуміння. Проективний характер смислоконституювання. ІНДЗ: Підготовте доповідь або реферат до тем: Філософія мови М. Гайдегера. Герменевтика як «несення звістки» і «звістка». Герменевтична функція мови. Критика репрезентативної теорії мови. Мова як “дім буття” [3,4]		
Т.7-8	Опрацювати наступні питання: 1. Г.-Г. Гадамер: герменевтика як вихід за межі естетизму і методологізму у гуманітарних науках. 2. Принципи взаємодія історії та сучасності у герменевтиці Г.-Г. Гадамера. Герменевтика як «універсальний аспект філософії» (Г.-Г. Гадамер). Філософська герменевтика як універсальне філософське підґрунтя пізнання. Співвідношення істини і методу в пізнанні. Поняття істини в герменевтиці Гадамера. Досвід мистецтва, історії, мови як можливості неметодичного освоєння дійсності. Критика понять естетичної, історичної та мовної свідомості. Поняття дієво-історичної свідомості. Передсуди як передумова розуміння. Діалогічна природа розуміння. Інд.завд.: зробіть аналіз структури герменевтичного досвіду. Напишіть реферат: Злиття горизонтів як умова розуміння. [3]	8	10
Т.9	Опрацювати текст Гадамера «Істина і метод» і визначити значення мови як горизонт герменевтичної онтології.[3]. ІНДЗ: Підготувати доповідь або презентацію за темами: Мова філософії та поезії, її відмінність від мови науки. Мовна детермінація дієво-історичної свідомості. Мовна природа розуміння. Гра як модель розуміння.	4	5
Т.10	Опрацювати питання: Феноменологічна герменевтика П. Рікера як поєднання герменевтичної та структуралістської методології. Поєднання онтологічного і методологічного виміру герменевтики. Критика декартової концепції суб'єкта та можливостей самопізнання. Герменевтичне витлумачення як спосіб самоідентифікації. ІНДЗ: «Конфлікт інтерпретацій» П. Рікера: характеристика базових концептуальних складових масової комунікації і філософська герменевтика; - проблема порозуміння в українському медіа просторі; - есеїстика і журналістика; - герменевтичний феномен в українському контексті; Подолання конфлікту інтерпретацій [3,4]	4	5
Усього годин		35	45
		80	

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні навчальної дисципліни застосовуються наступні методи навчання: словесний, наочний, практичний, які передбачають читання лекцій, опрацювання нормативних актів, робота з навчальною та спеціальною літературою, індивідуальні консультації.

- СЛОВЕСНІ ТА НАОЧНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ (лекційні заняття; опитування; консультування; доповіді та мультимедійні презентації);
- ПРАКТИЧНІ (тестові вправи; опрацювання матеріалу шляхом підготовки презентації; аналіз практичних ситуацій, за формами засідань у парламенті – дискусії, дебати з опозицією, парламентські слухання, сесійні засідання і т.п.);
- ІНТЕРАКТИВНІ методи навчання (під час лекційних, практичних занять);

- КОЛЕКТИВНЕ ТА ІНДИВІДУАЛЬНЕ ОПРАЦЮВАННЯ ЗАВДАНЬ (колективне обговорення, виконання та презентація ІНДЗ, обговорення проблемних питань та результатів самостійної роботи).

10. ФОРМИ КОНТРОЛЮ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Засоби діагностики якості освіти включають в себе поточний, періодичний та підсумковий контроль.

Поточний контроль: усний контроль: індивідуальне і фронтальне опитування, бесіда, захист рефератів, доповідь, оцінювання доповідей; письмовий контроль: оцінювання якості виконання самостійної роботи за темами;

Періодичний контроль: тестовий контроль: оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями (можливо тестування).

Підсумковий контроль: залік

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль:	
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів вищої освіти в обговоренні проблемних питань	від 0 до 6
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем, доповідь та демонстрація презентації	від 0 до 6
Періодичний контроль:	
Контрольна робота за змістовими модулями у формі тестування	від 0 до 10

Опитування на занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	0	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і джерел.
	1-3	Здобувач іноді бере участь в практичному занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел.
	4-6	Здобувач бере активну участь у практичному занятті, в обговоренні проблемних питань, користується додатковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; здатний публічно представити матеріал.
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем; доповідь та демонстрація презентації	0	Не зараховуються реферати (доповіді) та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет.
	2	Доповідь та презентація самостійними, але не опрацьована актуальність, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал є формальним, висновки не конкретизовані (відсутні), тема не розкрита.
	3	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам із незначними порушеннями, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз містить неточності, усно здобувач пояснює матеріал невпевнено, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані загальні висновки, тема загалом розкрита із незначними прогалинами.
	4-5	Доповідь та презентація виконані самостійно, опрацьована

		актуальність теми із зазначенням невирішених раніше аспектів, теоретичний аналіз ґрунтовний, здобувач без допомоги викладача пояснює матеріал, самостійні висновки, тема загалом розкрита, інформація у презентації подана із використанням самостійно розроблених схем, містить посилання на джерела, хоча здобувач іноді недостатньо вміло в усній формі може сформулювати деякі положення доповіді.
	6	Доповідь та презентація виконані самостійно, актуальність розкрита із зазначенням невирішених раніше аспектів, правильно визначені об'єкт і предмет, гіпотеза, теоретичний аналіз ґрунтовний, здобувач вільно презентує матеріал; зміст презентації не перевантажений слайдами з текстовим матеріалом; у висновку – самостійні ґрунтовні судження, підкріплені доказами, містить посилання на джерела.
Контрольна робота	0	Відповіді неправильні (у тестових роботах)
	0-10	Контрольна робота за кожним змістовним модулем.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	Зараховано
85 – 89	B	
75 – 84	C	
70 – 74	D	
60 – 69	E	
35 – 59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Поточний та періодичний контроль										Підсумковий Контроль (залік)	Сума балів	
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2			Змістовний модуль 3						загалом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	90	10	
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6			
Контр. робота (10 балів)			Контр. робота (10 балів)			Контр. робота (10 балів)						

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Силабус курсу.
3. Бевзюк Н.П. Основи герменевтики. Методичні вказівки. Одеса: ОНУ, 2019. 49с.

Вищезазначене навчально-методичне забезпечення розміщено у гугл класі за посиланням:

<https://classroom.google.com/c/NTcwNzEwMTMxMTRa?cjc=zcn2kia>

13. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет і задачі герменевтики.
2. Співвідношення герменевтики з іншими видами знання: філософією, семіотикою, лінгвістикою, риторикою та ін.
3. Розуміння як предмет герменевтики. Культура як світ розуміння. Розуміння як духовно-практичне засвоєння світу.
4. Діалогічна природа розуміння. Раціональне і ірраціональне в розумінні.
5. Розуміння, інтерпретація, пояснення, тлумачення.
6. Проблема герменевтичного кола. Циклічна структура розуміння. Передумови розуміння.
7. Традиційна семіотика про ознаки тексту. Значення і сенс.
8. Текст, підтекст, контекст. Методологія контекстуального аналізу. Види контексту.
9. Синтез сенсу при створенні і розумінні тексту.
10. Поняття інтертексту. Специфіка герменевтичного дослідження в умовах інтертекстуальності культури.
11. Психологічний аспект герменевтичного аналізу.
12. Мовний аспект герменевтичного аналізу.
13. Значення філософського вивчення буття сенсу для герменевтики.
14. Особливості античної герменевтики. Платон, Аристотель.
15. Особливості близькосхідної герменевтики. Аналогісти та аномалісти.
16. Августин Аврелій про основні правила тлумачення текстів Священного Письма в священній герменевтиці.
17. Августин про особливості біблейської герменевтики.
18. Специфіка герменевтики епохи Відродження.
19. Флацій Іллірійський про основні правила тлумачення текстів Біблії.
20. Ф.Шляйермахер: принцип герменевтичного кола.
21. Структура розуміння за Ф. Шляйермахером (дві нація та роз'яснення).
22. Граматичне і психологічне тлумачення . «Розуміти краще автора».
23. В.Дільтей: розуміння – метод наук про дух.
24. Герменевтичне коло в розумінні В. Дільтея.
25. Описова роль психології в вивченні розуміння.
26. Гадамер Г.-Г.: філософська герменевтика як універсальний спосіб «зверх методичного» засвоєння світу людиною.
27. Гадамер Г.-Г.: мовна природа розуміння. Роль упередження у розумінні.
28. Інтерпретація як форма існування традиції (за Гадамером Г.-Г.).
29. Гадамер Г.Г.: історична дистанція як фактор розуміння.
30. Гайдегер М.: онтологічний статус розуміння як відкриття можливостей буття. Мова як «оселя буття».
31. Рікер П.: феноменологічна герменевтика, яка об'єднує феноменологічну, герменевтичну і структуралістську методологію.
32. Герменевтичне дослідження подвійного сенсу.

14. Рекомендована література

Основна

1. Богачев А. Досвіт і сенс. К.: Дух і літера, 2011. 336с.
2. Богачов А. Розуміння досвіду у філософській герменевтиці [Текст] А.Богачов. *Філософська думка*. 2011. № 5. С. 60-75.
3. Богачов А. Філософський початок герменевтики (До історії визначення герменевтичного досвіду) [Текст] А.Богачов. *Філософська думка*. 2011. № 5. С.60-76.
4. Квіт С. Герменевтика стилю. К.: Вид.дім «Києво-Могилянська академія», 2011. 143с
5. Квіт С. М. Основи герменевтики. Навч. посібник. К.: Вид. дім «КМ Академія», 2012. 192с.
6. Кебуладзе В.І. Феноменологія і герменевтика як методологічні стратегії в сучасній українській філософії та гуманітаристиці. *Філософія освіти*, 2013, № 1, с. 5-28
7. Мінаков М. Герменевтичний досвід і його роль в аналізі культури//http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_45/Minakov.htm
8. Фрай Н. Великий код. Біблія і література. Л., 2010.

Додаткова

1. Луцик Ореста. Філософія пам'яті Поля Рікера *Вісник Львівського університету*. Серія філософія. Вип. 14, 2011. С. 57 – 63
2. Гоц Л. С. Медіа-війни крізь призму CinemaStudies: між Фуко та Бодріаром. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 2. С. 185-189. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdakkkm_2019_2_41
3. Гоц Л. С. Архетип і архетипний образ: проблематермінології у дослідженнях культури. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2017. № 4. С. 52–57. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdakkkm_2017_4_13.
4. Іванишин, П. Критика і метакритика як осмислення літературності : Монографія / П. Іванишин. К.: Академія, 2012. 288 с. (5)
5. Кебуладзе В.І. Феноменологія досвіду. К.: Дух і літера, 2012. 280с.
6. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Т. 2. Пер. с фр. К.: Дух і літера, 2011. 488 с. URL: <http://ru.duh-i-litera.com/evropejskyj-slovnyk-filosofij-2/>
7. Feher I. Hermeneutics and philosophy of language: The linguisticity of every linguistic theory. 2015. pp. 191–200. Available from: https://www.researchgate.net/publication/284898217_Hermeneutics_and_philosophy_of_language_The_linguisticity_of_every_linguistic_theory

9. Stefanink B., Bălăcescu I. The hermeneutical approach in translation studies. Cad. Trad. [online]. 2017. Vol. 37. № 3 [cited 2020-12-04]. pp. 21–52. Available from: <https://doi.org/10.5007/2175-7968.2017v37n3p21>

15. Електронні інформаційні ресурси

<http://lib.onu.edu.ua/> Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова
<http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
<http://www.library.univ.kiev.ua/> Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка
<http://www.filosof.com.ua/> Інститут філософії імені Г.С.Сковороди НАН України
<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html> Найвидатніші філософи світу та України
<http://www.ognb.odessa.ua/> Одеська національна наукова бібліотека
<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html> Електр. бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського фак. Київського національного університету імені Тараса Шевченка
<http://plato.stanford.edu/> Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою)
<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/lit-bac.html> Філософія (для бакалаврів природничих спеціальностей)
<http://www.utm.edu/research/iep/> Філософська Інтернет-енциклопедія. (Англійською мовою).
<http://www.uct.kiev.ua/~sofi/> Центр практичної філософії